

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

๗๗๖๕/๗/๑๑

ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขตอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

สมบูรณ์ ปะกำแหง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

168922 ๑.5

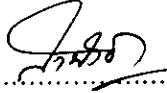
๑๖๕๓ ๑๕๕๐

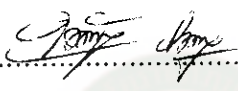
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. ๒๕๕๐

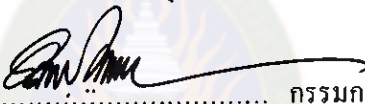
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รศ.ดร.ธานีศย์ กายาผาด)

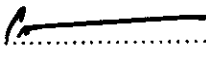

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผศ.ไพศาล เอกะกุล)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์อนุสรณ์ อุตินแก่น)

..... ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยสอบวิทยานิพนธ์
(ดร. นุชิต บุญทองเดิ่ง)

..... ผู้อำนวยการสอบวิทยานิพนธ์
(ผศ. ดร. เกரியงศักดิ์ ไพรวรรณ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผศ.ดร.เกரியงศักดิ์ ไพรวรรณ)

วันที่.....เดือน ๕ 9 ๒๕๕๖ พ.ศ.....

ลิขสิทธิ์นี้เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่าสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย สมบูรณ์ ปะกำแหง **ปริญญา ค.ม. (การบริหารการศึกษา)**

กรรมการที่ปรึกษา รศ.ดร.सानิตย์ ภายภาค ประธานกรรมการ
ผศ.ไพศาล เอกะกุล กรรมการ
อาจารย์อนุสรณ์ ภูสินแก่น กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความต้องการมีส่วนร่วมและเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่าสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม ระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติทั้งโดยรวมและรายด้าน ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้สุ่มตัวอย่างประชากรแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยจำแนกตามสถานะภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขามเฒ่าสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 193 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 43 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .25 ถึง .70 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t (t-test Independent) ผลการวิจัย พบว่า

1. ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขามเฒ่าสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคามโดยรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของฝ่ายบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของฝ่ายนิติบัญญัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม ระหว่าง
ฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า
มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านบริหารทั่วไป
ส่วนด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบริหารบุคคล ไม่แตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

TITLE Participations Needs towards the Fundamental Educational Management of Subdistrict Administration Office in the Area of Yang Srisurat District Maha Sarakham Province

AUTHOR Somboon Pakumhaeng **Degree** : M.Ed (Educational Administration)

ADVISORS Assoc. Prof. Dr. Sanit Kayaphad Chairman
Assist. Prof. Phaisan A-khakul Committee
Mr. Anusorn Thusinkean Committee

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2007

ABSTRACT

The purpose of research studies for the needs level of participations towards the Fundamental Educational Management of subdistrict administration office members and compares the participations of the subdistrict administration members between administration department members and legislation department members. Studies on main level and subdivide in 4 Aspects; Academic , Financial, Personel and General administration Aspects.

The sample for this study Kiquind by Stratified random sampling, from subdistrict administration office follow by the member' s positions in the area of Yang Srisurat district, Maha Sarakham Province, the amount of 193 persons. The instruments are the questionnaire with the scale of 43 items, the Discnmination of significant for each item is between .25 to .70 and the reliability is .99 Analysis by using mean, standard deviation, percentage and t- test independent.

The results are as follow;

1. The participations of subdistrict administration office members Towards the fundamental educational management in the area of Yang Srisurat district, Maha Sarakham province is in high level, be found in the main level and the subdivide level. When separate by ranks are found the administration

department members are in high level, both of in the main level and the subdivide level , legislation department members are in high level in the main level and in the subdivide, be found ; high level in academic and financial Aspect, medium level in personel and general administration Aspect.

2. There is no difference in the main level of participate needs towards the fundamental educational management between administration department members and legislation department members. When compare in each Aspect found that, it is Significat at at .05 for 1 the general administration Aspect, there are no differences in academic, financial and personel Aspects.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.สานิตย์ กายาผาด ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพศาล เอกะกุล และ อาจารย์อนุสรณ์ ภูสินแก่น กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความดูแล ตรวจสอบเสนอแนะแก้ไขข้อบกพร่องให้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่ง ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ ผู้อำนวยการสอบวิทยานิพนธ์ และดร.ภูษิต บุญทองเถลิง ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย สอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขให้วิทยานิพนธ์นี้ถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณาจารย์สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ทุกท่าน ขอขอบพระคุณที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ได้แก่ อาจารย์โกวิทย์ เหล่าศรี อาจารย์พิมพ์ล แก้วพะเนา อาจารย์อำนาจ พลไชยขา อาจารย์สมเพชร มัชปะโม และอาจารย์สนอง พรหมโนนศรี ที่ทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคุณธีรวัฒน์ ทุมดี นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลยางสีสุราช และคุณประยูร ยิ่งขึ้น นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลบ้านกู่ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ข้อมูลในการทำวิจัย ขอขอบคุณสมาชิกกองจัดการบริหารส่วนตำบลทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ทดลองคุณภาพของเครื่องมือ และเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนผู้เขียน คำรา หนังสือ บทความ รายงานการวิจัยที่ปรากฏในบรรณานุกรม ที่ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีคุณค่ามากขึ้น

คุณค่าและคุณงามความดี ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบบูชาพระคุณบิดามารดา ที่ให้กำเนิด ตลอดทั้งครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์จนสำเร็จลงด้วยดี และขอขอบคุณสำหรับความรัก ความห่วงใย และให้กำลังใจของคุณอ่อนสี ปะกำแหง ขอขอบใจคุณกนกอร ปะกำแหง และคุณกอบกุล ปะกำแหง ที่คอยช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

สมบูรณ์ ปะกำแหง

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstracts	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
สมมุติฐานการวิจัย	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	7
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
1. ความรู้เกี่ยวกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	12
1.1 หลักการปกครองส่วนท้องถิ่น	12
1.2 ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล	15
1.3 การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล	15
1.4 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล	16
1.5 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	18
2. การบริหารงานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	19
2.1 การบริหารวิชาการ	20

หัวข้อ	หน้า
2.2 การบริหารงบประมาณ	21
2.3 การบริหารงานบุคคล	22
2.4 การบริหารงานทั่วไป	23
3. ทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม	24
3.1 ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม	24
3.2 ลักษณะการมีส่วนร่วม	26
3.3 การมีส่วนร่วมตามกระบวนการทัศน์ใหม่	30
4. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของชุมชน	32
4.1 หลักการทำงานร่วมกัน	32
4.2 กลยุทธ์การบริหารโรงเรียน	33
4.3 แนวทางการดำเนินงาน	33
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
5.1 งานวิจัยในประเทศ	34
5.2 งานวิจัยต่างประเทศ	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	43
วิธีสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49

หัวข้อ	หน้า
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	69
สรุปผลการวิจัย	69
อภิปรายผล	72
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	84
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	85
ภาคผนวก ข การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	92
ภาคผนวก ค ตัวอย่างการทดสอบค่า t	94
ภาคผนวก ง หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย	97
ประวัติผู้วิจัย	110

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จินตภาพของสังคมในอนาคต	30
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
3	จำนวนและร้อยละของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามตำแหน่ง	49
4	ระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม และ รายด้าน	50
5	ระดับความต้องการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้าน	52
6	ระดับความต้องการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมและ รายด้าน	55
7	ระดับความต้องการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมและรายด้าน	58
8	ระดับความต้องการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานบริหารทั่วไปโดยรวม และรายข้อ	61
9	เปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่าง ฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ โดยรวมและรายด้าน	64
10	ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานวิชาการ	65
11	ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานงบประมาณ	66
12	ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานบุคคล	67
13	ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานทั่วไป	68

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2	โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตาม พรบ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2542)	17
3	ความผูกพันและการมีส่วนร่วม	24

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาของไทยก่อนเข้าสู่ระบบโรงเรียนนั้น ได้เริ่มต้นมาจากครอบครัว ซึ่งเป็น การศึกษาตามธรรมชาติ (Information education) เช่น การอบรมจริยธรรม การถ่ายทอดวิชาชีพ จากนั้นการศึกษาได้เปลี่ยนแปลงมาสู่สถาบันทางสังคม เช่น วัด วัง สำนักต่างๆ เมื่อสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลก มีการเรียนรู้วิทยาการใหม่ๆ และเป็นระบบ หน่วยของสังคมที่เคยให้การศึกษาในอดีตไม่สามารถตอบสนองได้ จึงผลักดันให้ทางราชการ เกิดเป็น การศึกษาในระบบโรงเรียนขึ้น อย่างไรก็ตามโรงเรียนซึ่งรับภาระด้านการศึกษาต่อจาก ครอบครัวและสถาบันทางสังคม ก็ยังทำงานสัมพันธ์และมีเป้าหมายร่วมกัน เป็นต้นว่า วิถีชีวิต จริยธรรม วิชาชีพของชุมชนเป็นอย่างไร โรงเรียนจะต้องสนองตอบสิ่งเหล่านั้นเช่นเดียวกัน ถ้าหากว่าโรงเรียนใดจัดการสอนผิดไปจากที่ชุมชนพึงประสงค์ ผู้ปกครองก็อาจไม่ส่งบุตรหลาน ไปเล่าเรียนที่โรงเรียนนั้น (เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2541 : 58)

การจัดการศึกษาเพื่อให้ตอบสนองต่อชุมชนและให้มีเป้าหมายร่วมกับชุมชนนั้น โรงเรียนจะต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทั้งนี้จะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (2540 : 10, 75) ได้ให้ความสำคัญกับชุมชนต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากมาตรา 43 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน การมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการศึกษาจะเห็นได้จาก มาตรา 289 ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการจัดการศึกษาไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการ ภายในท้องถิ่นนั้นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐแต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

นอกจากนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 ได้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาไว้ว่า ให้สถานศึกษา ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (สมเดช สีแสง. ม.ป.ป. : 19)

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนภายหลังจากที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เริ่มมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 ได้มีการปฏิรูปการบริหารระบบราชการอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กิจการภาครัฐหลาย ๆ อย่างได้จัดให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเป็นจำนวนมาก มีการยุบรวมหน่วยงานราชการ ทั้งระดับกระทรวง ทบวง กรม กอง และองค์กรต่างๆ ที่ทำงานซ้ำซ้อนกัน มีการกระจายอำนาจให้องค์กร ชุมชนมีส่วนร่วมในการปกครองในทุกระดับ ตลอดจนมีการออกพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ขึ้น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 30(1) กล่าวไว้ว่า ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจที่รัฐดำเนินการซ้ำซ้อน หรือให้บริการอยู่ในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใดหรือแห่งใดที่มีความพร้อมในการรับถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และภารกิจให้ดำเนินการถ่ายโอนภายใน 4 ปี สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใดหรือแห่งใดที่ไม่สามารถจะรับถ่ายโอนได้ภายใน 4 ปี ให้ดำเนินการถ่ายโอนให้เสร็จสิ้นภายใน 10 ปี (สมเดช สีแสง. ม.ป.ป. : 120) การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยมีแนวทางว่า รัฐกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ อำนาจการตัดสินใจ อำนาจการบริหารจัดการทรัพยากรการเงิน การคลัง และบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ ส่งเสริมให้ประชาชนและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ และคนอื่น ๆ. 2542 : 5)

การถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้

กำหนดไว้ในหมวด 1 มาตรา 6 ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อพิจารณาดำเนินการจัดทำแผนกระจายอำนาจ กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนการถ่ายโอน และเสนอแนะการถ่ายโอนต่อคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการแนวทางการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอ ครั้งที่ 9/2548 เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2548 ให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ การดำเนินการถ่ายโอนจริงให้เป็นไปตามหลักความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย รวมทั้งคำนึงถึงความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน คุณภาพการศึกษา และประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ (คณะรัฐมนตรี. 2548 : 1)

เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติดังกล่าว การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีการถ่ายโอนสถานศึกษาไปให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความพร้อมให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ.2552 จึงทำให้ครูอาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาบางส่วนเกิดการเคลื่อนไหว เรียกร้องให้มีการถ่ายโอนการศึกษา ด้วยเหตุผลที่ว่าจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานควรจัดเป็นเอกภาพเดียวกันทั่วประเทศ ควรจัดโดยผู้ที่มีความรู้ความชำนาญด้านการศึกษา ต้องมีหน่วยงานหลักควบคุมดูแล ทั้งในระดับส่วนกลางและภูมิภาค อันได้แก่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนั้นครูอาจารย์ มีความรู้สึกว่าเป็นการลดฐานะของครูจากการเป็นข้าราชการมาเป็นพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอาจส่งผลให้สวัสดิการหลาย ๆ อย่างหมดสิ้นไป ครูบางส่วนไม่มีความมั่นใจที่จะเข้ามาสังกัดอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีความพร้อมในหลายๆด้าน โดยมีความต้องการอยากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในบทบาทหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือในการจัดการศึกษาเท่านั้น หรือต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเหมือนเดิม และในอนาคตข้างหน้าสถานศึกษาต่างๆ อาจต้องมีการถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานบริหารระดับตำบล อยู่ในชุมชน มีความใกล้ชิดกับโรงเรียน ภารกิจหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน ได้แก่ การส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การส่งเสริมเด็ก เยาวชน และงานด้านอื่นๆ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ

1. ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่บริหารงานใน 3 ลักษณะ คือ (กระทรวงมหาดไทย, 2541 : 22 - 24)

1.1 หน้าที่ทั่วไป ได้แก่ การพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

1.2 หน้าที่ต้องกระทำ ได้แก่ การจัดให้มีและบำรุงรักษาทั้งทางน้ำและทางบก การรักษา ความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล การป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ การคุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่ทางราชการมอบหมาย

1.3 หน้าที่ที่อาจพิจารณากระทำได้ ทั้งนี้โดยพิจารณาจากความจำเป็นของราษฎรในเขตแต่ละพื้นที่ ได้แก่ การจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร จัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือ แสงสว่างโดยวิธีอื่น จัดให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ จัดให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ ให้มีส่งเสริมการเกษตร และกิจกรรมสหกรณ์ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมอุตสาหกรรมภายในครอบครัว บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร คุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินที่เป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน การหาผลประโยชน์ของทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีตลาดทำเทียบเรือ และท่าข้าม และกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

2. ฝ่ายนิติบัญญัติ มีหน้าที่รับรองกฎหมายและควบคุมดูแลการบริหารงานใน 3 ลักษณะให้ดำเนินไปอย่างโปร่งใส ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมายที่กำหนด

ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอยางสีสุราชนั้น เนื่องด้วยในปีการศึกษา 2549 มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 บางส่วนได้ยื่นความประสงค์ที่จะขอโอนการจัดการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับจังหวัดก็ได้ดำเนินการประเมินความพร้อมในการถ่ายโอนในด้านต่างๆ ได้แก่ หลักความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย รวมทั้งคำนึงถึงความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน คุณภาพการศึกษา และประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จึงเป็นแรงกระตุ้นและมีส่วนทำให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความต้องการที่

จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้น จากการสอบถาม สัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วน ได้แก่ การสัมภาษณ์ ชีรวัฒน์ ทุมดี (2548 : สัมภาษณ์) และประยูร ยิ่งยืน (2548 : สัมภาษณ์) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหาร มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ซึ่งเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีในชุมชน โรงเรียนยังเป็นองค์กรและเป็นตัวกลางที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชนอีกด้วย ดังนั้นโรงเรียนกับองค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เพราะนักเรียนที่จบการศึกษาออกไปได้มีการนำความรู้ที่มีออกไปพัฒนาชุมชน เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน และมีการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลโรงเรียนจึงควรร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น มีความต้องการอยากเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา เช่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการวางแผน คัดสินใจ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ เป็นต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม ว่า ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนในขอบข่ายของงาน 4 ด้านในระดับที่มากน้อยเพียงใด และผู้วิจัยยังสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เพราะสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ฝ่ายบริหารเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ฝ่ายนิติบัญญัติมีประสบการณ์ในการรับรองกฎหมาย และควบคุมดูแลการบริหารงานเท่านั้น นอกจากนี้ในฐานะผู้วิจัยเป็นผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม เพราะมีความใกล้ชิด และมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาชุมชน ร่วมกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขงสีสุราชจังหวัดมหาสารคาม จากความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมและรายด้าน

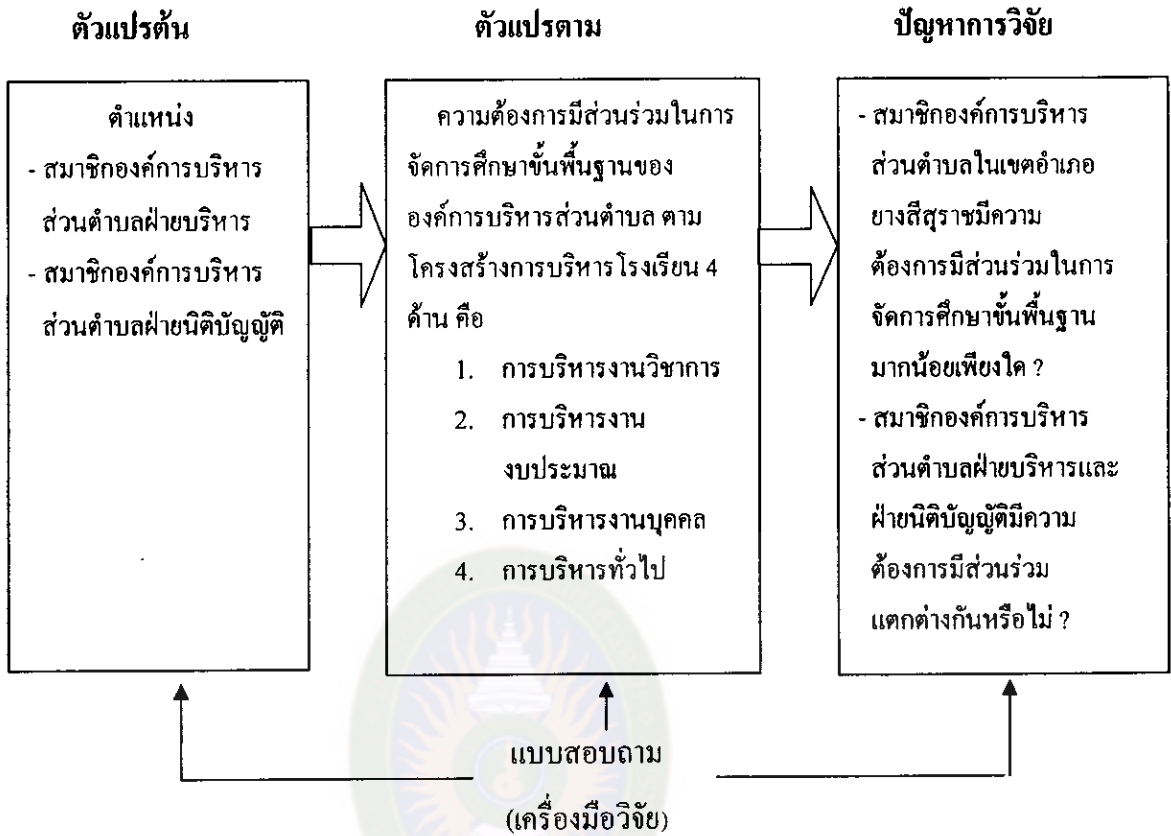
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอขงสีสุราชจังหวัดมหาสารคาม ทั้งโดยรวมและรายด้าน

สมมติฐานการวิจัย

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ในเขตอำเภอขงสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบข่ายของสาระในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดโครงสร้างงานบริหารโรงเรียนตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งมี 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารทั่วไป จึงแสดงกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ดังแผนภูมิที่ 1 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 32)

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม โดยมีขอบเขตประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 203 คน จำแนกตามตำแหน่งดังนี้

1.1.1 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหาร จำนวน 21 คน

1.1.2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายนิติบัญญัติ จำนวน 182 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตามองค์การบริหารส่วนตำบล ทุกองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออย่างสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (สมศักดิ์ คำศรี. 2547 : 35) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 193 คน จำแนกตามตำแหน่งได้ดังนี้

1.2.1 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหาร จำนวน 21 คน

1.2.2 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายนิติบัญญัติ จำนวน 172 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล แยกเป็นฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออย่างสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ตามกรอบภาระงานต่าง ๆ 4 งาน คือ

2.1 งานการบริหารงานวิชาการ

2.2 งานการบริหารงบประมาณ

2.3 งานการบริหารบุคคล

2.4 งานการบริหารทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออย่างสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งในปี 2548 มี จำนวน 7 แห่ง

2. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง บุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นตัวแทนประชาชนภายในหมู่บ้านในเขตอำเภออย่างสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ในปี พ.ศ. 2548 หมู่บ้านละ 2 คน ในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล จะแยกตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็น ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร

3. ฝ่ายบริหาร หมายถึง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ

ยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารกิจการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล และรายงานผลการปฏิบัติงาน การใช้จ่ายงบประมาณ ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ทราบ

4. ฝ่ายนิติบัญญัติ หมายถึง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ ยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ที่มีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนตำบล ร่างข้อบังคับตำบลและควบคุมการปฏิบัติงานของสมาชิกฝ่ายบริหารให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้

5. ความต้องการมีส่วนร่วม หมายถึง ความต้องการที่อยากจะเข้าไปมีบทบาทและมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามแนวทางการกระจายอำนาจการศึกษาไปสู่ท้องถิ่น และตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล เพื่อให้กิจการนั้นดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ โดยมีโครงสร้างการบริหารงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

5.1 การบริหารวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพนักเรียน ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข

5.2 การบริหารงบประมาณ หมายถึง การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดการหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

5.3 การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดความคล่องตัวอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญ กำลังใจ ได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.4 การบริหารทั่วไป หมายถึง กระบวนการดำเนินงานการจัดระบบบริหารองค์การ ให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการศึกษาทุกรูปแบบตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลและสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา องค์กรบริหารส่วนตำบล และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำไปเป็นแนวทางในพิจารณากำหนดนโยบายและวางแผนการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาวารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม
2. เป็นข้อคิดและเป็นแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปประกอบการพิจารณาในการถ่ายโอนการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังองค์กรปกครองท้องถิ่น
3. เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม และเขตพื้นที่ใกล้เคียง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องที่จะศึกษาให้ชัดเจนตามหัวข้อต่อไปนี้

ความรู้เกี่ยวกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

1. หลักการปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล
4. โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
5. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

การบริหารงานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. การบริหารงานวิชาการ
2. การบริหารงานงบประมาณ
3. การบริหารงานบุคคล
4. การบริหารงานทั่วไป

ทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
2. ลักษณะการมีส่วนร่วม
3. การมีส่วนร่วมตามกระบวนการทัศน์ใหม่

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของชุมชน

1. หลักการทำงานร่วมกัน
2. กลยุทธ์การบริหารโรงเรียน
3. แนวทางการดำเนินงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยในต่างประเทศ

ความรู้เกี่ยวกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

1. หลักการปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามนโยบายการกระจายอำนาจสู่หน่วยการปกครองขั้นพื้นฐานของรัฐบาล โดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเหล่านั้นอย่างถ่องแท้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ การปกครองมีทั้งการปกครองในรูปการกระจายอำนาจและการแบ่งอำนาจ รูปแบบการปกครองประเทศไทยได้มีการวิวัฒนาการการปกครองมาโดยตลอด เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย รูปแบบการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) นับเป็นการปกครองที่เป็นรากฐานในการปกครองประเทศตามกระแสสังคมโลก ในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีความเป็นมาดังต่อไปนี้

ลิขิต ธีรเวคิน (2533 : 206-208) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการปกครองส่วนท้องถิ่นว่า การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่ของการพัฒนาชุมชนและการปกครองระบอบประชาธิปไตย นอกจากนั้นแล้วการปกครองท้องถิ่นยังเป็นเรื่องจำเป็นเพราะสังคมที่กว้างใหญ่มีพื้นที่กว้างขวาง ย่อมยากที่รัฐบาลกลางจะดูแลได้อย่างทั่วถึง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถช่วยเหลือตัวเอง กล่าวคือ การปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง เพราะว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น และผู้นำท้องถิ่นย่อมเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นดีกว่าคนต่างถิ่น ดังนั้น การปกครองท้องถิ่น จึงมีผลสำคัญ คือ ทำให้ท้องถิ่นรู้จักแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง โดยรัฐบาลกลางเพียงแค่เป็นหน่วยเสริมงบประมาณบางส่วน และด้วยความรู้ทางเทคนิคโดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลจำเป็นจะต้องทำการควบคู่ไปกับการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความระมัดระวัง เพราะสมาชิกในท้องถิ่นจะรู้สึกว่าการพัฒนาที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นของตนและทรัพยากรที่มีอยู่นั้นก็เป็นของท้องถิ่นของตน จึงต้องใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง เพื่อให้เกิดผลคืออย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของท้องถิ่น มีสิทธิ

มีเสียงและอำนาจหน้าที่จะจัดการกับโชคชะตาของท้องถิ่นได้ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนมากขึ้น สุดท้ายความสนใจในการพัฒนาท้องถิ่นก็จะตามมา

ปรัชญา เวสารัชช์ (2540 : 33-35) ได้มีความเห็นว่าการกระจายอำนาจต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ ประสิทธิภาพของหน่วยราชการในการบริหารจัดการ และให้บริการแก่ประชาชน ประสิทธิผลของการทำงาน และช่วยพัฒนาบรรยากาศการทำงาน ของข้าราชการและพนักงานให้มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการเปลี่ยนโฉมราชการไทย ความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ดังนี้

1.1 โฉมใหม่ของระบบราชการภายใต้กรอบความคิด ได้แก่ ภารกิจ โครงสร้างกฎระเบียบ รูปแบบวิธีการทำงาน ข้าราชการ เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วม

1.2 ภารกิจ บทบาทของภาครัฐยุคใหม่ จะเน้นในเรื่องสำคัญอันจำเป็นของสังคม ได้แก่ การดูแลรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของประเทศ การสร้างความยุติธรรมและการระงับความขัดแย้งในสังคม การส่งเสริมพัฒนาประชาชนและประเทศ การดำเนินกิจการต่างประเทศ การวิจัยและการพัฒนาการ การดำรงชีวิต การระดมทรัพยากร เพื่อบริหารและพัฒนากิจกรรมใดที่เอกชน ท้องถิ่น หรือประชาชนสามารถดำเนินการได้ รัฐบาลจะไม่ทำเองแต่จะกระจายบทบาทของรัฐออกไป และดูแลผลงานให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ไม่ก่อความเสียหายแก่ส่วนรวม

1.3 โครงสร้างของระบบราชการโฉมใหม่จะมีความหลากหลายมีรูปแบบต่าง ๆ ตามความจำเป็นในการปฏิบัติงาน เน้นองค์กรแนวราบที่มีขนาดย่อมคล่องตัว เป็นระบบเครือข่ายที่ประสานงานกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน ส่วนราชการแต่ละแห่งเป็นองค์กรเรียนรู้ สามารถปรับตัวให้ทันกับภารกิจหรือการทำนายใหม่ ๆ ได้รวดเร็ว มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบลงไปถึงหน่วยปฏิบัติ

1.4 กฎระเบียบ กฎระเบียบถูกกำหนดเท่าที่จำเป็นเพื่อให้เกิดมาตรฐานและความชัดเจนในเรื่องที่กระทบต่อผลประโยชน์ของสังคม กฎระเบียบมีอยู่เพื่อส่งเสริมภารกิจของรัฐและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง แต่จะไม่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารและการพัฒนาประเทศ ผลงานจะเป็นสิ่งตัดสินคุณค่าของการทำงาน กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมจะเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆจึงทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ส่งเสริมการพัฒนา ไม่ซ้ำซ้อนและชัดเจน

1.5 รูปแบบวิธีการทำงาน การทำงานของระบบราชการใหม่จะเน้นผลงานเป็นหลักมีความคล่องตัว โปร่งใส มีประสิทธิภาพ เรียบง่าย สะดวก ใช้เทคโนโลยีสนับสนุน

มีฐานข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อช่วยในตัดสินใจเป็นมาตรฐานสากล บริหารโดยยึดหลักความรู้ ความสามารถ มีความรับผิดชอบพร้อมรับการตรวจสอบโดยได้รับการประเมินและปรับปรุง ตลอดเวลา

1.6 ข้าราชการ ข้าราชการยุคใหม่เป็นมืออาชีพ มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ สนใจ ใฝ่รู้ เป็นกลาง มีจิตบริการ ทำงานด้วยความอุทิศตน มุ่งประโยชน์ของสังคม และประชาชนเป็นหลัก สามารถปรับตัวให้ทันกับวิทยาการสมัยใหม่และพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง

1.7 การมีส่วนร่วม ระบบราชการยุคใหม่จะเป็นระบบเปิดและโปร่งใส ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะมีบทบาทในการร่วมดูแลตรวจสอบ ประเมิน แก้ไขและดำเนินการ กล่าวคือ ข้าราชการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดเป้าหมายนโยบาย มาตรการหรือรูปแบบ วิธีดำเนินการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการสะท้อนความต้องการประเมิน ตรวจสอบ แนะนำ และร่วมปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยงาน

1.8 มาตรการปรับภาคราชการ การปรับภาคราชการให้เป็นไปตามสภาพ ที่กล่าวข้างต้นนั้นสามารถทำได้หลายประการ โดยมียุทธศาสตร์ระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งประสานสอดคล้องกัน ยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ การกระจายอำนาจพัฒนาระบบตรวจสอบ ประเมินและความรับผิดชอบเร่งรัดพัฒนาข้าราชการทบทวนภารกิจของรัฐ ส่งเสริมการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศให้กว้างขวางกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายทิศทางเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ที่ชัดเจน มาตรการต่างๆ ที่อาจใช้ในการเปลี่ยนโฉมราชการมีหลากหลาย ตัวอย่างเช่น

1.8.1 ลดขนาดกำลังคน
1.8.2 ปรับเปลี่ยนองค์กรภาครัฐให้มีรูปแบบหลากหลาย
1.8.3 กระจายอำนาจและบทบาทองค์กรภาครัฐให้เป็นความร่วมมือของท้องถิ่น

1.8.4 ปฏิรูปกฎหมายและขั้นตอนในการบริหารและการของรัฐ
ปฏิรูประบบบริการประชาชน

1.8.5 เร่งรัดพัฒนาให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบราชการ อย่างกว้างขวาง

1.8.6 ใช้ระบบงบประมาณซึ่งมุ่งผลงาน

1.8.7 ปรับระบบการบริหารงานบุคคลให้เป็นลักษณะเน้นผลงาน และเป็นการจ้างงานในรูปสัญญาต่างตอบแทน

2. ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตำบลเป็นเขตการปกครองส่วนย่อยของอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ซึ่งอำเภอจะต้องดูแลปกครองให้เกิดความเรียบร้อย ส่วนหมู่บ้านนั้นก็เขตการปกครองที่เล็กที่สุด หมู่บ้านหลายหมู่บ้านรวมกันเป็นตำบลหนึ่ง และกำหนดหมายเขตตำบลนั้น ให้ทราบชัดเจนว่าด้านใดติดลำห้วย หนอง คลอง บึง หรือสิ่งใดเป็นสำคัญ หรือจัดให้มีหลักปักเขตไว้ การตั้งตำบลใหม่ ความหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ นายอำเภอพิจารณางาน ชี้แจงเหตุผลไปทางจังหวัดเมื่อจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรก็ให้เสนอขอจัดตั้งไปยังกระทรวงมหาดไทยเห็นพร้อมด้วยแล้วออกประกาศกระทรวงตั้งตำบลและประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป (กรมการปกครอง. 2541 : 5)

เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามาร่วมกันบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและราษฎรเป็นส่วนรวม อันจะนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยด้วยวิธีจัดให้มีสภาตำบลและคณะกรรมการตำบลขึ้น (กรมการปกครอง. 2541 : 13-19)

3. การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

กระทรวงมหาดไทยออกคำสั่งที่ 275/2509 เรื่องระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน (ฉบับที่ 2) เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2509 โดยรวมคณะกรรมการตำบลและสภาตำบล เข้าเป็นองค์กรเดียวกัน เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและความเหมาะสมกับสภาพยิ่งขึ้น

ต่อมาได้มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2515 แก้ไขปรับปรุงระเบียบบริหารของตำบลและให้มีการปรับปรุงตำบลให้เป็นสภาตำบล ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ ภายใน 3 ปี เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารในขณะนั้นและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารอย่างไรก็ตามฐานะของสภาตำบลยังไม่เป็นนิติบุคคล แต่ถือเป็นหน่วยหนึ่งขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือหน่วยย่อยขององค์การบริหารส่วนจังหวัด การที่สภาตำบลไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความคล่องตัวในการบริหารรัฐบาลจึงปรับปรุงฐานะของสภาตำบลเสียใหม่ให้เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดเกณฑ์ให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 40 สภาตำบลมีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณ

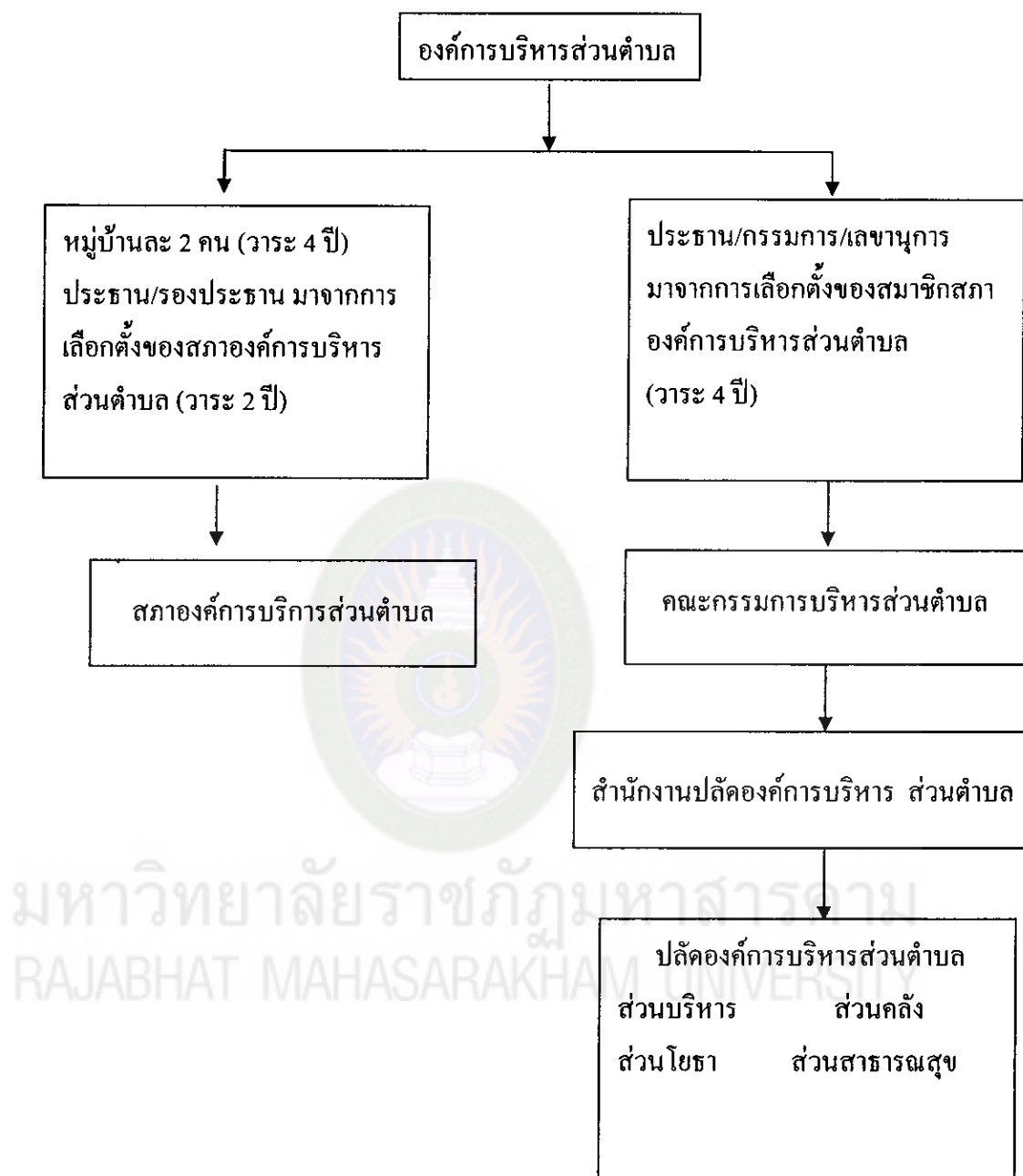
ที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย และให้สภาตำบลพื้นที่สถานนั้นตั้งแต่วันที่ประกาศของกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เป็นต้น

4. โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ 2 คน องค์การบริหารส่วนตำบลโคมี 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 4 คน องค์การบริหารส่วนตำบลโคมี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้หมู่บ้านละ 3 คน มาตรา 7 เดิมสภาพองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลและสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน

โครงสร้างฝ่ายบริหารประกอบด้วย ประธานองค์การบริหาร 1 คน และ คณะกรรมการบริหาร 2 คน โดยสภาพองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เลือกตั้งแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง และให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเลขานุการคณะกรรมการ มาตรา 10 เดิมประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่เกิน 2 คน และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน ดังแผนภูมิที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ตาม พรบ. สภาตำบล และ

องค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2542)

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2541 : 22 - 24

5. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ หน้าที่ทั่วไป หน้าที่ต้องกระทำและหน้าที่ที่อาจพิจารณากระทำได้ ทั้งนี้โดยพิจารณาจากความจำเป็นของราษฎรในเขตแต่ละพื้นที่ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (กรมการปกครอง. 2541 : 22-24)

- 5.1 หน้าที่ทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
- 5.2 หน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องกระทำ มีดังนี้
 - 5.2.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทั้งทางน้ำและทางบก
 - 5.2.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
 - 5.2.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
 - 5.2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - 5.2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 5.2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ
 - 5.2.7 ค้ำครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 5.2.8 ปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่ทางราชการมอบหมาย
- 5.3 หน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบล อาจกระทำได้ตามความจำเป็น หรือ ตามความสามารถมีดังนี้
 - 5.3.1 จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
 - 5.3.2 จัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 - 5.3.3 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
 - 5.3.4 จัดให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
 - 5.3.5 จัดให้มี ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจกรรมสหกรณ์
 - 5.3.6 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมอุตสาหกรรมภายในครอบครัว
 - 5.3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
 - 5.3.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินที่เป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
 - 5.3.9 หาผลประโยชน์ของทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 5.3.10 จัดให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

5.3.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าว สามารถกระทำได้จริงในเรื่องใดบ้างและจะกระทำได้เพียงใดขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของบุคลากรและรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ ส่วนหนึ่งมาจากเงินอุดหนุนของรัฐบาล ซึ่งอาจไม่เพียงพอจึงเป็นเรื่องที่มีปัจจัยเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือต้องค่อยเป็นค่อยไปในขณะที่ราษฎรในเขตพื้นที่อาจได้รับความเดือดร้อนเพราะความล่าช้า ด้วยเหตุนี้หากกระทรวง ทบวง กรมหรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐมีอำนาจหน้าที่กระทำกิจกรรมใดในลักษณะเดียวกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 ลักษณะนั้นจะเข้าไปกระทำการในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อประโยชน์ของราษฎรในเขตพื้นที่ที่ย่อมจะกระทำได้โดยแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร และจะต้องนำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบล มาประกอบการพิจารณาดำเนินการด้วย

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่สะท้อนถึงความพยายามของรัฐที่จะกระจายอำนาจลงสู่หน่วยการบริหารระดับตำบล เพราะองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นจุดเริ่มต้นของการกระจายอำนาจการบริหาร การปกครองสู่องค์กรพื้นฐานในระดับตำบล และประชาชนจะได้รับประโยชน์จากองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการพัฒนาซึ่งตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมแนวความคิดและกระแสนโยบายโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตำบล แม้จะพบปัญหาอุปสรรคหลายประการ แต่เชื่อได้ว่า ความเจริญและการพัฒนาในทิศทางที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลจะส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในภาพรวมของประเทศต่อไป

การบริหารงานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

งานบริหาร โรงเรียนออกเป็นประเภทงานหลักและประเภทงานสนับสนุน ดังนี้
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 65)

1. ประเภทงานหลัก หมายถึง งานที่เป็นไปเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยตรง คือ งานวิชาการ
2. ประเภทงานสนับสนุน หมายถึง งานที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 30) ได้ปรับการบริหาร และการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ให้ดำเนินงานด้านต่างๆของสถานศึกษาซึ่งได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาคือทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ดังต่อไปนี้

1. การบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจ ในการบริหารไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้ โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความ เข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจน การวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

พิชัย เสงี่ยมจิต (2542 : 31) กล่าวไว้ว่า การบริการงานวิชาการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะนำทรัพยากรในการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหาร ในการจัดกิจกรรมพัฒนาหรือปรับปรุงในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ สูงสุดกับผู้เรียน

ขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษามีการกำหนดขอบข่ายของแต่ละงานไว้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 33-38)

- 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 1.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

1.12 การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร
หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาว่า เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็น
อิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้น
ผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
ของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทาง
การศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน และได้ให้ข้อบ่งชี้ของการบริหารงบประมาณ
ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 36-40)

2.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ

- 2.1.1 การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา
- 2.1.2 การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา
- 2.1.3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมในการของบประมาณ

2.2 การจัดสรรงบประมาณ

- 2.2.1 การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา
- 2.2.2 การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ
- 2.2.3 การโอนเงินงบประมาณ

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและ ผลการดำเนินงาน

- 2.3.1 การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
- 2.3.2 การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

- 2.4.1 การจัดการทรัพยากร
- 2.4.2 การระดมทรัพยากร
- 2.4.3 การจัดหารายได้และผลประโยชน์
- 2.4.4 กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา

2.5 การบริหารการเงิน

- 2.5.1 การเบิกเงินจากการคลัง
- 2.5.2 การรับเงิน
- 2.5.3 การเก็บรักษาเงิน

- 2.5.4 การจ่ายเงิน
- 2.5.5 การนำส่งเงิน
- 2.5.6 การกันเงินไว้เบิกเหลือในปี
- 2.6 การบริหารบัญชี
 - 2.6.1 การจัดทำบัญชีการเงิน
 - 2.6.2 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
 - 2.6.3 การจัดทำ และจัดหาแบบทำบัญชี ทะเบียน และรายงาน
- 2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
 - 2.7.1 การจัดระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา
 - 2.7.2 การจัดหาพัสดุ
 - 2.7.3 การกำหนดแบบรูปราคาหรือคุณลักษณะเฉพาะ และจัดซื้อจัดจ้าง
 - 2.7.4 การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

3. การบริหารงานบุคคล

เสนาะ ดิยาวี (2543 : 10) ได้ให้ความคิดเห็นว่า การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการที่ทำให้คน ใช้คน และบำรุงรักษาคนที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานใน จำนวนที่เพียงพอและเหมาะสมนั้นคือ หน้ทางด้านการรับสมัคร การคัดเลือก การฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากร การรักษาระเบียบวินัย การให้สวัสดิการ และการพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการให้พ้นจากงาน

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารบุคคลให้ เกิดความคล่องตัวอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญและได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานบุคคล ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 51)

- 3.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 3.2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 3.4 วินัยและการรักษาวินัย
- 3.5 การออกจากราชการ

4. การบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจของการบริหารทั่วไป ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 64-65)

- 4.1 การดำเนินงานธุรการ
- 4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4.3 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4.7 การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
- 4.8 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.10 การรับนักเรียน
- 4.11 การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
- 4.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.13 การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 4.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.15 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคลากร ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.16 งานประสานงานการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
- 4.17 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.18 งานบริการสาธารณะ
- 4.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

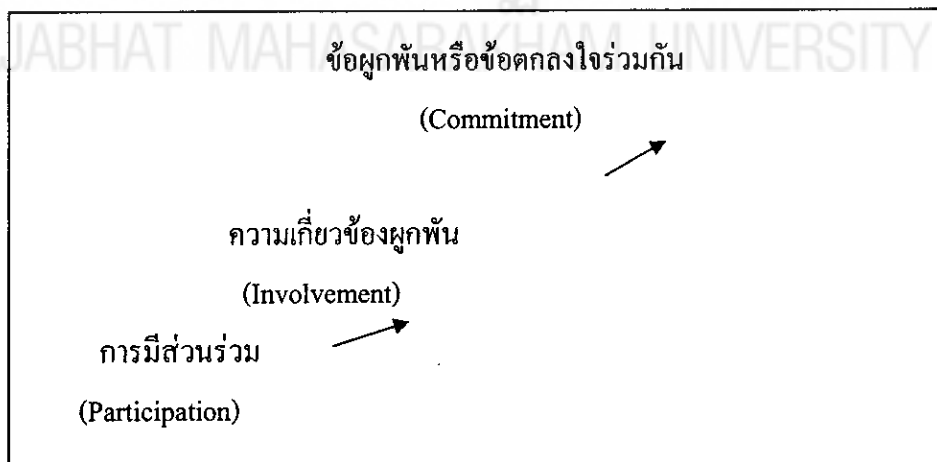
ดังนั้นสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และบทบัญญัติของกฎหมายอื่นที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ เช่น กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องดำเนินการบริหาร 4 ด้านคือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ผู้ที่จะเข้าไปบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการปฏิบัติงานเพื่อให้การบริหารงานทุกงานได้ประสานสัมพันธ์ ครอบคลุมและดำเนินไปอย่างเรียบร้อยรวดเร็ว มีผลงานทั้งปริมาณและคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา

ทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้น ได้มีนักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 327) ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง รูปแบบความเกี่ยวข้องของผูกพันร่วมกัน (Involvement) ของสมาชิกในการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อการตัดสินใจและควบคุมการทำงานร่วมกัน ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 ความผูกพันและการมีส่วนร่วม

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2541 : 4 – 6) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน ทำประโยชน์ ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือใน กระบวนการบริหาร การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับสิ่งต่อไปนี้

- 1) การเข้าไปเกี่ยวข้องกับตัว
- 2) การช่วยเหลือและการทำประโยชน์
- 3) การรับผิดชอบ

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม ควรพิจารณาประเด็นต่อไปนี้

- 1) ร่วมทำไม
- 2) ใครควรมีส่วนร่วม
- 3) ร่วมเรื่องอะไร
- 4) ร่วมอย่างไร
- 5) ร่วมมากน้อยแค่ไหน

การให้บุคคลมีส่วนร่วมนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินการ หรือ การปฏิบัติภารกิจต่างๆ การที่บุคคลมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ย่อมทำให้บุคคลมีความผูกพัน ต่อกิจกรรมนั้น มีความผูกพันต่อองค์กรในที่สุด จึงทำให้เห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมทำให้เกิด การมีความเกี่ยวข้อง และการมีความเกี่ยวข้องก่อให้เกิดความผูกพัน

อนงค์ พัฒนจักร (2535 : 35) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่า หมายถึง การที่ประชาชนก่อให้เกิดกระบวนการ โครงการที่ประชาชนในชนบทสามารถที่จะ แสดงออกซึ่งความต้องการของตน การจัดอันดับความสำคัญการเข้าร่วมในการพัฒนา และได้รับ ผลประโยชน์จากการพัฒนานั้น โดยเน้นที่อำนาจการตัดสินใจของประชาชนในชนบท

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2537 : 183 - 185) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมโดย การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่ง ในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นการเข้าใจให้กระทำการ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบต่อกลุ่มดังกล่าวด้วย โดยสรุป อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การมีส่วนร่วม = ความร่วมมือร่วมใจ + การประสานงาน + ความรับผิดชอบ (Participation = Co-operation + Coordination + Responsibility)

ความร่วมมือ หมายถึง ความตั้งใจของบุคคลที่จะมาทำงานร่วมกัน ให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของกลุ่ม

การประสานงาน หมายถึง ระยะเวลา และลำดับการที่มีประสิทธิภาพในการทำกิจกรรม หรือการงาน

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกผูกพันในการกระทำงาน และในการทำให้เกิดความเชื่อถือและไว้วางใจ

ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม จึงพอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ โดยการกระทำดังกล่าว ในห้วงเวลา และลำดับการที่ทรงประสิทธิภาพ คือจังหวะ และความเหมาะสม และการกระทำ การงานดังกล่าว กระทำด้วยความรู้สึกผูกพัน มีความเชื่อถือและไว้วางใจได้ การมีส่วนร่วม เป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะ การมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์ และอุทิศตนเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

2. ลักษณะการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมของการบริหารแบบมีส่วนร่วม นั้น ได้มีผู้รู้ นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในหลายๆลักษณะ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจว่าจะศึกษา การมีส่วนร่วมในด้านใด ขอนำเสนอ ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2541 : 183 -184) ได้เสนอแนวทางในการที่จะกำหนดว่าเมื่อใดควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และควรมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดในการตัดสินใจ ขึ้นอยู่กับตัวแบบ (Model) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรจะขึ้นกับธรรมชาติของปัญหา และสถานการณ์ ในการกำหนดรูปแบบและปริมาณของการตัดสินใจ ได้เสนอกฎไว้ 2 กลุ่ม ดังนี้ กฎกลุ่มแรก เป็นการส่งเสริมคุณภาพของการตัดสินใจ และกฎกลุ่มที่สอง เป็นการส่งเสริมการยอมรับการตัดสินใจ

2.1 วิธีในการตัดสินใจนั้น มีทางเลือกอยู่ 5 วิธี นับตั้งแต่ผู้บริหารตัดสินใจคนเดียว (Unilateral) ไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ (Shared) ทางเลือกในการตัดสินใจทั้ง 5 วิธี ได้แก่

- 2.1.1 ผู้บริหารใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว คิดตัดสินใจเองตามลำพัง
- 2.1.2 ผู้บริหารแสวงหาข้อมูลจากที่อื่น แล้วตัดสินใจ
- 2.1.3 ผู้บริหารหารือกับผู้เกี่ยวข้องเป็นรายคน แสวงหาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ แล้วตัดสินใจเอง

2.1.4 ผู้บริหารปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องเป็นกลุ่ม แสวงหาความคิดเห็นร่วมกัน โดยอภิปราย แล้วตัดสินใจ

2.1.5 ผู้บริหารร่วมคิดกับกลุ่มเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหา แล้วให้กลุ่มตัดสินใจ

นริวรรธ พรหมขุม และคณะ (2537 : 7) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบททยากจน จังหวัดขอนแก่น โดยได้แบ่งรูปแบบของกรรมการศึกษาไว้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีส่วนร่วมในด้านนโยบาย ได้แก่การให้ข้อมูล การให้คำแนะนำและการร่วมตัดสินใจ และกลุ่มที่มีส่วนร่วมในด้านปฏิบัติการ เช่น แรงงาน เงิน วัสดุอุปกรณ์ การประชาสัมพันธ์ และการประสานงาน

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 328 – 332) ได้กล่าวถึงระบบบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน และเป็นที่ยอมรับว่าได้ผลในเชิงปฏิบัติมาก มี 3 ระบบ คือ ระบบปรึกษาหารือ (Consulting management) เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปแบบของคณะกรรมการ (Committing) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจบริหารและการตัดสินใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานมีความรับผิดชอบร่วมกัน ระบบปรึกษาหารือแบบนี้เหมาะสำหรับใช้กับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไป โดยการมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะทำงาน ประธานโครงการ ประธานกรรมการ เป็นต้น ระบบกลุ่มคุณภาพ (Q.C. Circle) เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปของกลุ่มทำงาน ซึ่งคงเรียกชื่อได้หลายอย่าง เช่น กลุ่มคุณภาพ กลุ่มกิจกรรมคิวซี กลุ่มพัฒนาคุณภาพงาน ฯลฯ ระบบบริหารนี้เหมาะสำหรับใช้กับพนักงานระดับปฏิบัติ (Work) หรือระดับหัวหน้างาน (Foreman) เพราะเป็นการฝึกฝนและเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นมีโอกาสทำงานร่วมกัน เพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และระบบข้อเสนอแนะ (Suggestion system) ระบบนี้มีความแตกต่างจากข้อเสนอแนะที่พบเห็นทั่วไป มีลักษณะเป็นกล่อง หรือตู้รับฟังความคิดเห็นเท่านั้น แต่วิธีนี้จัดให้มีแบบฟอร์มข้อเสนอแนะ เพื่อให้พนักงานผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้กรอกแบบฟอร์มที่กำหนด เช่น ปัญหาที่พบคืออะไร สาเหตุของปัญหามาจากอะไร วิธีการแก้ปัญหามีอะไรบ้าง และผลที่คาดว่าจะได้รับดีกว่าเดิมอย่างไร เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ ใช้ได้ผลในหลายบริษัท เช่น ธนาคารพาณิชย์บางแห่ง บริษัทเครือซีเมนต์ไทย ซึ่งแต่ละบริษัทจะมีคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอแนะว่า แต่ละข้อเสนอแนะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพียงใด มีความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติมากน้อยเพียงใด และสมควรทดลองดำเนินการตามข้อเสนอแนะหรือไม่ อย่างไรก็ตาม หากข้อเสนอแนะใดสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ผล ทางบริษัทก็จะให้รางวัลตอบแทนแก่ผู้เสนอความคิด

2.2 วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม มี 8 รูปแบบ ดังนี้ (ทัศนฯ แสงวงศ์. 2539 : 25 - 26)

2.2.1 การวางแผนแบบสแกนลอน (The scanlon plan) เป็นแนวทางที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดแนวทางหนึ่ง ซึ่งเป็นวิธีการทำงานแบบที่ระหว่างคนงานกับผู้บริหาร เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิต ค่าจ้าง และผลกำไร

2.2.2 เจคเคิร์ป (Jishu Kanri - JK) เป็นการจัดตั้งกลุ่มอิสระเล็ก ๆ ที่มีอำนาจเด็ดขาด กลุ่มเหล่านี้จะพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน แล้วพยายามที่จะหาข้อยุติอย่างสร้างสรรค์ ผู้นำกลุ่มอาจได้รับเลือกตั้ง หรือสับเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม กลุ่มจะต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2.2.3 การปรึกษาตามสายงานการบังคับบัญชา (Consultative hierachy) เป็นวิธีการที่ให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยเครือข่ายคณะกรรมการต่างๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มในบริษัท

2.2.4 ทีกรุป (T - Group approach or sensitivity) วิธีการนี้ใช้วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม และการพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ของฝ่ายบริหาร วิธีการนี้ใช้เพื่อการทำความเข้าใจคนอื่น และการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้ถึงค่านิยม แรงจูงใจ จุดอ่อน และจุดแข็งของผู้บังคับบัญชา โดยที่แต่ละคนจะต้องเข้าใจตนเองเสียก่อน

2.2.5 การบริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับต่าง ๆ ในองค์กร (Multiple management) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยมีความตั้งใจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจเพียงคนเดียว จึงต้องการที่จะให้บุคคลในระดับต่างๆมีส่วนร่วมในการบริหารด้วย

2.2.6 คิวซีซี (Quality control circle) ระบบคิวซีซีเป็นการทำงานของกลุ่มเล็กๆ ซึ่งมีบุคลากรตั้งแต่ 3-15 คน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยการวิเคราะห์ปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงาน แล้วหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้นๆ

2.2.7 แนวทางในการใช้คณะกรรมการในการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Committee approach for participation) คณะกรรมการจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำแนวความคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปสู่การปฏิบัติ คณะกรรมการดังกล่าวจะมีตำแหน่งที่สูงกว่าพนักงานผู้ปฏิบัติงาน และจะเป็นกลุ่มที่จัดตั้งชั่วคราว เพื่อปรึกษาปัญหาเฉพาะหน้า

2.2.8 การมีส่วนร่วมและการสร้างทีม (Participation and team building) กิจกรรมการมีส่วนร่วมและการสร้างทีม มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เมื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรในองค์กรมีความมั่นคง สมาชิกของกลุ่มจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และ

มีความคิดริเริ่มที่จะพัฒนางาน

2.3 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม ตามลักษณะของการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ดังนี้
(อิทธิพร ศรีแดง. 2544 : 35)

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามา
มีส่วนร่วมในการค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมใน
การตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของ
ความต้องการด้วย

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชน
มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ และแนวทาง
การดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชน
มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือเข้า
ร่วมบริหารงาน ประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่
ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากการพัฒนา หรือยอมรับผลกระทบอันเกิด
จากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ อันแสดงออกในเชิงรูปธรรม และนามธรรมต่อสังคม

ขั้นที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชน
เข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมิน
อาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย (Formative evaluation) อันนับเป็นการประเมินผล
ความก้าวหน้าที่กระทำเป็นระยะ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม (Summative
evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอด

จากความคิดเห็น แนวคิด ข้อเสนอแนะและข้อสรุปลักษณะของการมีส่วนร่วม
ของผู้รู้หลาย ๆ ท่านที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การพัฒนา เป็นการที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น
ของตนเอง ทั้งทางตรง และทางอ้อม ในลักษณะการร่วมเป็นสมาชิก ร่วมการประชุม ร่วม
ช่วยเหลือ ร่วมตัดสินใจ โดยการบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์ และร่วมเสี่ยสละแรงงาน หรือช่วยเหลือ
ในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็น
ทางเลือกที่มีคุณภาพของการพัฒนา มีพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. กลไกของการพัฒนา เคลื่อนย้ายจากรัฐสู่ประชาชน และมีบทบาทหลักใน
การพัฒนา

2. เป้าหมายการพัฒนา คือการพัฒนาขีดความสามารถ เพื่อพึ่งและพัฒนาตนเอง มิใช่พึ่งพารัฐ หรือองค์การพัฒนากายนอก

3. กระบวนการพัฒนาศึกหลักกลางสู่บน มากกว่าบนสู่ล่าง

3. การมีส่วนร่วมตามกระบวนการทัศน์ใหม่

การมีส่วนร่วมของประชาชน หรือชุมชน และการพึ่งพาตนเอง เป็นหลักการและวิธีการพัฒนาที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนาที่มุ่งพัฒนาคน และส่งเสริมความเป็นธรรมในสังคม แต่ผลการพัฒนาที่ผ่านมาเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งค่อนข้างจะล้มเหลว เพราะแนวทางนี้มีแนวโน้มที่จะทำลายคุณภาพชีวิตและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้จึงมีความพยายามที่จะแสวงหาหนทาง และวิธีการเพื่อที่จะนำเอาเรื่อง “การพัฒนาคน” และ “สิ่งแวดล้อม” มาผสมผสาน โดยใช้คนเป็นสื่อกลาง เพื่อการมีส่วนร่วมตามกระบวนการทัศน์ใหม่ เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน

อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล (2540 : 11 - 18) ได้ให้ข้อเสนอการสร้างสังคมประชาโดยมีลักษณะและองค์ประกอบ คือ สังคมประชา มาจากภาษาอังกฤษว่า Civil society มีผู้ใช้ชื่อภาษาไทยที่หลากหลาย เช่น สังคมประชาธรรม สังคมราษฎร์ วิถีประชา อารยสังคม สังคมเข้มแข็ง เป็นต้น ผู้รู้ หรือนักคิดของเมืองไทยได้อธิบายความหมายของสังคมประชาว่า สังคมประชา มีลักษณะร่วม ที่ควรพิจารณาพร้อม ๆ กันกับการเสนอจินตภาพของสังคมประชาในอนาคต ที่น่าจะถึงพร้อมด้วยองค์ประกอบบางประการได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จินตภาพของสังคมในอนาคต

ลักษณะ	รายละเอียด
ความหลากหลาย	- ความหลากหลายในเชิงประเด็นความสนใจปัญหา เช่น การสังคม สงเคราะห์ การออมทรัพย์ การเกษตรและการอาชีพ การเมือง เป็นต้น
ความเป็นชุมชน	ด้วยความรัก ความผูกพัน ความเอื้ออาทร ความสนใจ หรือผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในชุมชนระดับกว้าง ระดับเล็ก หรือองค์กร
สำนักสาธารณะ	ด้วยสำนักของความเป็นพลเมือง (Public conciusness) ของสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning society)
ด้วยเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร	ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สื่อสาร และเครือข่าย (Communication and network)

ธีรยุทธ บุญมี (2541 : 17 - 20) ได้เสนอแนวคิดการมีส่วนร่วมตามกระบวนการทัศน์ใหม่ ตามกระบวนการธรรมรัตน์แห่งชาติ ไว้ดังนี้ ธรรมรัตน์แห่งชาติ (Good Governance) คือ กระบวนการความสัมพันธ์ (Interaction relation) ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชนโดยทั่วไป ในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้ กระบวนการทัศน์ใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมโลกยุคปัจจุบัน และยอมรับกันแพร่หลาย คือ การบริหารประเทศที่ดี ควรเป็นความร่วมมือกันแบบสื่อสารสองทาง ระหว่างรัฐบาลประชาธิปไตย ฝ่ายสังคมเอกชน และองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ (NGO) โดยเน้นการมีส่วนร่วม (Participate) ความโปร่งใส และตรวจสอบได้ การร่วมกันกำหนดนโยบาย (Charred policy making) และการจัดการกับตัวเอง (Self - Management) ของภาคสังคมเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นธรรมมากขึ้น

3.1 รูปแบบของการยกระดับกระบวนการความสัมพันธ์ร่วมมือของส่วนต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่

3.1.1 ภาครัฐ ภาคสังคม และเอกชน

3.1.2 สถาบันสำคัญของประเทศ

3.1.3 ระดับต่าง ๆ ของประเทศ คือ ชุมชน ประชาชน ภูมิภาค และระดับชาติ

3.2 กระบวนการธรรมรัตน์แห่งชาติเน้นการปฏิรูปตนเอง ซึ่งนอกจากจะปฏิรูปทางระบบแล้ว ยังปฏิรูปทางความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม โดยสรุปเป็นใจความสำคัญได้ว่า “วิญญูณไทย ใจสากล”

3.2.1 วิญญูณไทย คือ ความตระหนักในรากเหง้าของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และศีลธรรมที่ดีของคนไทย สร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนในระดับชาติ เมือง ชุมชน ให้มีอำนาจตามกฎหมาย

3.2.2 ใจสากล คือ การที่คนไทยยอมรับ ทำงาน ประสานสัมพันธ์กับธุรกิจต่างประเทศอย่างเต็มที่ แต่มุ่งมั่นทำธุรกิจไทยให้มีมาตรฐานเป็นสากล

- 1) สร้างประสิทธิภาพแก่ภาคราชการ
- 2) สร้างความเป็นมาตรฐานแก่วิชาชีพ
- 3) สร้างประสิทธิภาพแก่ธุรกิจภาคต่างๆ
- 4) ปรับเปลี่ยนค่านิยม ธุรกิจที่ดีไม่ใช่การทำกำไรได้มาก
- 5) ตั้งเงินเดือนแพง แต่เป็นความพอดี และมีประสิทธิภาพ

อมรวิชัย นาคทรพรพ (2541 : 70 – 71) ได้กล่าวถึง กระบวนการทัศน์ใหม่

โครงการพัฒนาความเข้มแข็งทางภูมิปัญญา คือหัวใจสำคัญที่ชุมชนท้องถิ่นทั่วไปไม่ว่าชุมชนนั้น จะพึงพิงภาคเกษตรดั้งเดิม หรือเป็นส่วนหนึ่งของภาคเกษตรอุตสาหกรรมสมัยใหม่ หรือเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สิ่งที่ต้องร่วมกัน ไม่ว่าจะชุมชนในลักษณะใด คือ ความเข้มแข็งทางภูมิปัญญา เพราะภูมิปัญญาเท่านั้นที่จะช่วยให้ชุมชนเกษตรปรับตัว และมีวิถีชีวิตท้องถิ่นชนบทสุขสงบอย่างยั่งยืน กลมกลืน เป็นมิตรกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ของการพัฒนาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชน เป็นยุทธศาสตร์ที่ประสบผลสำเร็จ ทำให้สังคมมนุษย์มีการพัฒนาตามลำดับ จากอดีตถึงปัจจุบัน โดยใช้กระบวนการทางการศึกษา การถ่ายทอดประสบการณ์ เป็นสื่อเพื่อพัฒนาวิฤทธิ เศรษฐกิจสังคมโลก จำเป็นต้องเปลี่ยนการมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการทัศน์ แนวคิด แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเสียใหม่ การปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริงนั้น ไม่ใช่เริ่มจากบนลงล่าง ไม่ใช่ภายใต้รัฐอุปถัมภ์ ไม่ใช่เริ่มจากรัฐบาลไปหาประชาชนอีกต่อไป แต่เริ่มจากประชาชนและชุมชนนั่นเอง เป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 5-15) ได้กำหนดแนวทางให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันที่มีบทบาทต่อการพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถมีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่ดีงาม ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมุ่งที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาโดยให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำ และแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหาร โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมาจากผู้ปกครอง องค์กรท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยในการบริหารโรงเรียนและมีแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องเปิดโอกาสชักจูงชุมชน บุคลากรต่าง ๆ มามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน เพราะฉะนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานไว้ดังนี้

1. หลักการทำงานร่วมกัน การบริหารโรงเรียนได้ยึดหลักการบริหารดังนี้

1.1 การกำหนดเป้าหมายและหลักการการทำงานร่วมกัน ไม่ใช่การสั่งจากหน่วยเหนือ แต่เป็นการระดมแนวคิด ประสบการณ์และความจำเป็นในพื้นที่มาหลอมรวมเป็นเป้าหมายขององค์กรที่จะยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

1.2 การเปิดโอกาสให้หน่วยงานและสถานศึกษาได้กำหนดวิธีการที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนให้เด็กได้พัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์

1.3 มีการพัฒนาบุคลากร

1.4 กระบวนการทำงานต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้

1.5 การทำงานเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น

1.6 การทำงานต้องมีความสมดุล ตอบสนองต่อปัญหาและความจำเป็นของนักเรียนและประชากรในพื้นที่

2. กลยุทธ์การบริหารโรงเรียน

ในการดำเนินงานมีกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนดังนี้

2.1 องค์กรท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนจะพัฒนาได้ดีเกิดผลต่อการพัฒนานักเรียนอย่างแท้จริง ถ้าทุกฝ่ายทุกคนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน รักโรงเรียน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งพัฒนาสนับสนุน ทรัพยากรทั้งบุคคลและงบประมาณ

2.2 บุคลากรทุกฝ่ายและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันวางแผนพัฒนาโรงเรียน

2.3 ใช้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแนวโน้มของการพัฒนาเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม ความต้องการของชุมชน นโยบายการจัดการศึกษาและศักยภาพของโรงเรียนในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน

3. แนวทางการดำเนินงาน

3.1 บุคลากรทุกฝ่ายและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและโรงเรียน

3.2 ประชุมคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดมสมองเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ได้ผลน้อยที่สุด เป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาโรงเรียนและนักเรียน โดยนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและโรงเรียนมาวิเคราะห์ผลกระทบความเป็นไปได้ ความเหมาะสมก่อนการกำหนดจุดประสงค์ร่วมกันปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินงาน

3.3 ร่วมกันประเมินผลการดำเนินงานและนำผล ไปปรับปรุงแก้ไขแนวทางการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3.4 รูปผลการพัฒนาโรงเรียนและรายงานความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน

ดังนั้นหลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ โดยการทำงานดังกล่าวกระทำในห้วงเวลาและลำดับการณที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะและมีความเหมาะสม รวมทั้งการทำงานด้วยความรู้สึกผูกพันให้ประจักษ์ว่าเชื่อถือไว้ใจได้ การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้าง และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนา เพราะว่าการมีส่วนร่วมทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์ และอุทิศตนมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ก้าพล แสนบุญเรือง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลวิจัยพบว่า

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา โดยมีความต้องการอันดับที่ 1 ในแต่ละหมวดงานดังนี้ งานบริหารงานทั่วไปต้องการร่วมเป็นกรรมการวางแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน งานธุรการต้องการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับบริหารงานพัสดุ งานวิชาการต้องการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการ งานอาคารสถานที่ต้องการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับการบริหารบริเวณโรงเรียน งานปกครองต้องการร่วมวางแผนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต้องการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน สนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ และบริการเกี่ยวกับการจัดการด้านสาธารณสุขโลก การจัดน้ำดื่ม น้ำใช้

2. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดไม่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้เหตุผลที่ไม่ต้องการลำดับที่ 1 ว่าเป็นงานที่โรงเรียนต้องดำเนินการเอง สอดคล้องกันทุกหมวดงานดังนี้ ในการบริหารทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการ ในงานธุรการเกี่ยวกับงานบริหารสารบรรณ งานวิชาการเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลและงานทะเบียนนักเรียน งานปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการประเมินผลงานปกครองนักเรียน งานบริการประเมินผลงานบริการ และงานอาคารสถานที่เกี่ยวกับงานบริหารห้องเรียน

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ และคณะ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า

1. ทுகองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมทางด้านจิตใจที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นที่จะเข้าไปมีบทบาททางการศึกษาอย่างเต็มที่
2. การบริหาร การจัดการมีความเป็นไปได้และต่างเชื่อมั่นว่าจะทำได้ดี เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด) เคยมีบทบาททางการศึกษาด้วยตนเองถึงปัจจุบัน ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลก็เคยมีประสบการณ์ในการเป็นกรรมการการศึกษามาแล้ว
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกองค์กรต่างเชื่อต่างเชื่อมั่นตนเองว่ามีความสามารถและเหตุผลเพียงพอที่จะจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับภาพของชุมชนและท้องถิ่นตนเองได้อย่างแท้จริง
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกองค์กรลงความเห็นตรงกันว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดีมาก และท้องถิ่นจะต้องสนองตอบเจตนารมณ์นั้นอย่างเต็มความสามารถและเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองว่าสามารถพัฒนาได้

ประมูล ศรีชนะ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม แต่ละงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ งานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน งานธุรการ การเงิน งานกิจการนักเรียน งานวิชาการ งานบุคลากร และงานอาคารสถานที่
2. เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของแต่ละงานที่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสองอันดับ คือ งานด้านวิชาการ ได้แก่ ต้องการมีส่วนร่วมในการหาสถานประกอบอาชีพ แหล่งประกอบการเรียนรู้ การร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำและพิจารณาแผนโรงเรียน งานด้านบุคลากร ได้แก่ ร่วมเป็นบุคคลคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียนและร่วมเป็นคณะกรรมการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับบุคคล ส่วนทางด้านกิจการนักเรียน ได้แก่ ร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาเยาวชนเสพติด จัดกิจกรรมยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี งานด้านธุรการ การเงิน ได้แก่ ร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดให้มีคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบงบประมาณ งานด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ร่วมดำเนินการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับ

การใช้ประโยชน์จากอาคารเรียน บำรุงรักษาความปลอดภัยของอาคารเรียนงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ ต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การมีส่วนร่วมสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

3. การส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชน โดยการให้กระจายข่าว ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่สามารถใช้ประกอบกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ภายในท้องถิ่น การอบรมสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ครอบคลุมภารกิจที่ต้องรับผิดชอบ

สายัณห์ ดวงคำน้อย (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ผลการศึกษาว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากกรเลือกตั้ง ต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านงานปกครองนักเรียน งานบริการ งานโรงเรียนกับชุมชน และงานบริหารอาคารสถานที่ โดยมีข้อที่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยแต่ละด้าน ดังนี้ การประสานงานการปกครองนักเรียน การรวบรวมและจัดบริการห้องสมุดของโรงเรียนและการจัดบริการโภชนาการของโรงเรียนตามลำดับ ด้านงานโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน การให้บริการส่งเสริมอาชีพของโรงเรียนกับชุมชน และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน และด้านบริการอาคารสถานที่ ได้แก่ การใช้และดูแลรักษาโรงฝึกงาน การใช้และดูแลรักษาอุปกรณ์อาคารพลศึกษาของโรงเรียนและในการบำรุงรักษาห้องบริการของโรงเรียนตามลำดับ

โกเมศ กลั่นสมจิตต์ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพร้อมของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดภูเก็ต พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความพร้อมบางส่วนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทนผู้ปกครองมีความเห็นสอดคล้องกันทั้ง 4 ด้าน

วรรณที ศรีโนนยาง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมและความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านธุรการการเงิน ด้านกิจการนักเรียน ด้านอาคารสถานที่และด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมาก

2. ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษานั้นมีอยู่ด้านเดียวที่มีความพร้อมคือ ด้านอาคารสถานที่ ส่วนด้านที่ยังไม่พร้อมในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา

จรัญ พันธุ์หนอง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวม และรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก

2. ความต้องการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 จำนวน 1 ด้านคือความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านธุรการการเงินและพัสดุ และด้านอาคารสถานที่ ไม่แตกต่างกัน

ประมวล ทิพชัย (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของกิ่งอำเภอเชียงขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยปรากฏว่า การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ของกิ่งอำเภอเชียงขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ด้านธุรการ ด้านการเงินและพัสดุ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากร

2. งานวิจัยต่างประเทศ

เมอร์ฟี (Murphy, 1995 : 1608-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วม

ในการตัดสินใจของครูผู้ปกครองและผู้บริหาร โรงเรียน ต่อการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาในมลรัฐเท็กซัส ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามขอบเขตของจุกมุงหมายของการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนขึ้นมาเป็นอย่างดี แต่พบว่ามีเชื่อมั่นน้อยในเรื่อง บทบาท อำนาจ หน้าที่ในการบริหารงบประมาณ หลักระบวนการทำงานเป็นทีม

ไรด์เอาท์ (Rideout. 1997 : 3348 - A) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน (School – Based Management) ในนิวฟันด์แลนด์และลาบราดอร์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา เข้ามามีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่น ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยการตั้งสภาโรงเรียน (School Council) การจัดทำข้อมูลใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ในด้านงบประมาณ หลักระบวน นุเคราะห์ สภาโรงเรียน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ผลการศึกษา ผู้ปกครองไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเลย ส่วนครูอาจารย์มีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาเพียงเล็กน้อยและในขอบเขตจำกัด ผู้บริหารมีบทบาทส่วนร่วมมากที่สุดทั้งผู้ปกครอง และครูอาจารย์มีความต้องการในการเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการดำเนินงานจัดการศึกษา และต้องการให้สภาโรงเรียนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือในการดำเนินงานดังกล่าว และทั้ง 4 กลุ่ม ไม่มีความต้องการให้เกิดการปฏิรูปการจัดการศึกษาอย่างรุนแรง แต่ต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงาน โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น ตลอดจนต้องการให้เกิดการกระจายอำนาจในการส่งงบประมาณมายังโรงเรียนโดยตรง มีอำนาจในการบริหารจัดการบุคลากร โดยตรง ตลอดจนการปรับปรุงหลักระบวนระดับท้องถิ่นได้

แฮร์ริส (Harris. 1998 :1437 - A) ได้ศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในเมืองนามิเบียกับชุมชน โดยมีกรอบความคิดว่า “ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีส่วนส่งเสริมคุณภาพการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน” ผลการศึกษาพบว่า ก่อนที่นามิเบียจะทำความตกลงร่วมมือกับประเทศในทวีปยุโรป ชุมชนจะเป็นองค์กรที่มีบทบาทโดยตรงในการดูแลจัดการศึกษา โดยการฝึกอบรมเยาวชนให้ทำงานร่วมมือกับทางโรงเรียน ภายหลังมีการนำระบบการจัดการศึกษาแบบยุโรปมาใช้ในราวต้นศตวรรษที่ 18 ทำให้ชุมชนมีบทบาทในการจัดการศึกษาลดลง แต่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพการเรียนการสอนเข้ามามีบทบาททำหน้าที่แทน ในช่วงนั้นกระทรวงศึกษาธิการนามิเบียได้กำหนดเป้าหมายให้ทุกหน่วย เข้ามามีบทบาทร่วมกันในการจัดการศึกษา และยังคงเน้นบทบาทสำคัญของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยสรุปแล้ว

การศึกษาครั้งนี้ได้เห็นถึงความสำคัญของการร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาทุกฝ่ายเพื่อสร้างสรรค์และดำเนินงาน ให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาระดับชาติ

ดีลาเนย์ (Delaney. 2000 : 2349 - A) ได้ศึกษาความร่วมมือของผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับท้องถิ่น ภายใต้ระบบของโรงเรียนแห่งรัฐ/สาธารณะ โดยเน้นการศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีบทบาทในฐานะเป็นตัวแทนที่อยู่ในคณะกรรมการ โรงเรียนที่เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนความพึงพอใจ/ไม่พอใจต่อช่องทางทางการสื่อสาร ผลการศึกษาพบว่า

1. ความแตกต่างของการมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับบทบาทในการตัดสินใจของผู้ปกครองกับนักการศึกษา มีผลทำให้เกิดความตึงเครียดระหว่างสองกลุ่ม ได้
2. ช่องทางการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองที่เหมาะสม จะต้องเกี่ยวข้องกับเด็ก หรือสถานการณ์ที่ไม่ก่อให้เกิดการโต้แย้งระหว่างกันได้
3. การเปิด โอกาสให้มีการสื่อสารแบบสองทางอย่างเปิดเผยและต่อเนื่อง จะเพิ่มให้ผู้ปกครองมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมมากขึ้น
4. การที่ไม่ส่งเสริมให้การร่วมมืออย่างใกล้ชิดและเปิดเผย จะนำไปสู่การโต้แย้ง และการประท้วงได้
5. เสียงเรียกร้องจากนักธุรกิจมีอาชีพมีบทบาทมากกว่าเสียงเรียกร้องจากบุคคลกลุ่มอื่นๆ ในการทำให้ผู้บริหาร โรงเรียนปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการ

ออสโตรว์ (Ostrow. 2002 : 6212 - A) ได้ศึกษาผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการประสบความสำเร็จของการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนที่เป็นบุตรหลานของผู้อพยพชาวเอลซัลวาดอร์และชาวกัวเตมาลา โดยศึกษาประเด็นปัญหาที่กำลังเผชิญหน้ากับผู้อพยพ ซึ่งเป็นช่องทางที่จะเข้าใจว่าทำไมผู้ปกครองนักเรียนชาวเอลซัลวาดอร์และชาวกัวเตมาลา จึงเข้ามาเกี่ยวข้องมากกว่าผู้อพยพชาติอื่นๆ ในการศึกษาของบุตรหลานของตน ผู้ปกครองของเขาต้องอดทนต่อความทุกข์ยากอย่างสาหัสก่อนเข้ามาอยู่ในสหรัฐอเมริกา การมาตั้งถิ่นฐานใหม่ และการปรับตัวเข้ากับสังคมอเมริกันได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ที่ยากลำบากในสงครามกลางเมืองและการเดินทางอพยพที่ตรากตรำอย่างหนักมาสู่สหรัฐ

จากรายงานการวิจัยในประเทศและต่างประเทศในเรื่องความต้องการมีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษาของชุมชน พอสรุปได้ว่า ชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการที่
อยากจะมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอยากให้ประชาชนเข้ามามี
ส่วนร่วมในการบริหารงาน เช่นกัน โดยเข้ามาบริหารงานในรูปแบบสภาโรงเรียน ซึ่งเป็นสภาพที่
ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการบริหาร โดยสภาพความเป็นจริงแล้ว ในการบริหารงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ครูผู้สอน ประชาชนที่เป็นตัวแทนในรูปของกรรมการศึกษา
มีบทบาทในการบริหารค่อนข้างน้อย และอยู่ในขอบเขตจำกัด ส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของ
ผู้บริหารโรงเรียน ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ไม่เห็นด้วยต่อการปฏิรูปการบริหารงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แต่อยากให้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแนวทางการ
ดำเนินงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การเรียกร้องให้มีการปรับปรุง
เปลี่ยนแปลงการบริหารงานของโรงเรียนผู้ที่มิบทบาทและมีฐานะทางสังคมสามารถเรียกร้องได้
ดีกว่าบุคคลกลุ่มอื่น ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY